

ШЫН

СОВЕТ ЗВЛЕЛИНИНН КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫН ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1957

МАРТ

26

ВТОРНИК

№ 61 (3773)

Өртөз 20 коп.

Венгр аалчылар Москваның ужар-чуул
заводунда (1 арын).
Улуг Октябрьниң 40 чыл оюнга ча-
дышкының ужражы дөш (1 арын).
С. Очур. — Мээз дуржулаган (2
арын).
М. Сюрин-Сат. — Багай удурутулган
түннелинде (2 арын).
И. Бричев. — Тывага трактор-парки-
зынын ажаллаан өжүрү (2 арын).
И. Гордеев. — Тараа культураларынын

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

дээр соруттары Тыва областа тааржыр (2
арын).
В. Чомоев. — Чаарткычларынын, ча-
гайчыларынын хүрөөлөдүн калбары
(3 арын).
Часкы хову ажыларында белеткел (3
арын).
Автомашиналарын чеп ажылаар (3
арын).
Н. Салым. — База катан Хандагайты
столовазынын дугайында (3 арын).

Культура амыттарынын кино-театр-
лери (3 арын).
Англи судно туудуларынын бүт-
кити ажал соодалышынын (4 арын).
Венгр Совет республиканын 38 чыл ои
(4 арын).
Беркуд ортулуктарга англи-америка ча-
вуула хураалда бутауу (4 арын).
Улуг Октябрьниң 40 чыл оюнга филь-
лер (4 арын).

КОММУНИСТЕРНИН ПОЛИТИКТИГ БОТ-ӨӨРЕДИЛГЕЗИ

Марксисч-ленинчи теорияны бот-к-
чөл-биле өөренип турар коммунистерниң
салы чыл бүткө келүүтүр турар. Поли-
тиктиг бот-өөредилге — марксизм-лени-
низмниң шингээни азырынч кол бол-
гаш хей чылдарың практика-биле
хыялыңаң аргазы болур.

Болуңуң политиктиг өрөм-билеңиң үр-
гүлүң калбарың чорур ажылаңың
бистик партиявистың политиктиг шүгү-
мүн амыдыралга боттандырың дөш де-
миселге чедишкениң чедиң ап турар.
Теорияны шингээни азырынч кичең-
гей салбас удурутку болуңуң азырынч
улуг частыргаларың кыдыр болгаш пер-
спективаның чидир деп чүе мырманың
шын.

Бистик болгаш муң ажы коммунистер
боттарыңа идея-теоретиктиг дөңсөө
бот-өөредилге-биле белиңиң турарлар.

Олар тодарай экономикаың айти-
рыңарың, философияң, политиктиг
экономикаң, коммунист партияңың
теоретик хандыр өөренип соругаңың
салганар. Ол чорук болза коммунистер-
ниң бот-өөредилгезиң хун бүткө удуру-
туң, бот-өөредилге чорун турда тай-
мызларга негетинер хей-хей айтир-
галар эштерге үлүң келер деп чүеңи ба-
рымдаалаш оларга үргүлүң дуза көрү-
ерин партия организациаларыңа хүлээ-
диш турар.

Областың элзән хей партия организаци-
аларың коммунистерниң болгаш партия
кежигүүтү өзес активниң политиктиг бот-
өөредилгезиң элзән өжүрүң.

Кызыл хоорайга 400 хүре коммунистер
болгаш партия кезигүүтү өзес актив Ком-
мунист партияның төөгүтүн болгаш
теорияны бот-өөредилге-биле шингээниң
ап турарлар. СЭКП Кызыл хоорай ком-
теди бот-өөредилгезиң коммунистерге ду-
заламчы кыдыр партия төөгүтүн, по-
литэкономияң, философияң, тод-
голай экономикаың болгаш өскөдө өр-
төктерниң талазы-биле лекциялар ном-
чулугаңың доктаамал организаставышаң,
болуң болгаш тус-тус кижилер-биле кон-
сультациаларың чорудуп турар. Хоорай-
нуң лекторлар болуңуң кезигүүнери
үлүңүң бот-өөредилгезиңге, азын чө-
рүлгө лекцияларың үргүлүң кыдыр, ту-
рар. Хоорайның партия өге организациа-
зың бүтүрүңе консультациаларың, те-
оретиктиг семинарларың удурутулган
төмүлүң түргүсүлзүн. Чоюкта чаа
хоорайның пропаганда болгаш агитация
кидизи СЭКП төөгүтүн болгаш политэко-
номияны боттары өөренип турар комму-
нистер-биле болгаш партия кезигүүтү
өзес актив-биле баштайгы беседаны өр-
тиртен.

Партияның чамың райкомзаны бол-
гаш өге организациалары коммунистер-
ниң бот-өөредилгезиң удурутулган бот-
тарыңа керек кырында чайлашканар деп
чүеңи айтты керек. Оң түннелинде ды-
ка хей коммунистер болгаш партия кези-
гүүтү өзес актив теорияны бот-к-чөл-
биле өөренип турар деп апа-ла өрөңгө
бүртүрүң алган, а керек кырында бот-
тарының өрөм билеңиң бөдөлгөңиң ту-
рарлар.

Баз-Хем районунда 50 ажы коммуни-
стер болгаш партия кезигүүтү өзес актив
политиктиг алатарының боттары өөрө-
нип тургаш өрөм билеңиң бөдөлгөңиң
шынтырлар. Мыңың болза-ла, СЭКП
Баз-Хем райком (секретары эш Моска-
ленко), оң пропаганда болгаш агитация
кидизи (эргелекчиси эш Прокуратов),
районда партия өге организациалары бот-
өөредилге-биле өөренип турарларың
ажылыңаң үргүлүңүң контролун ботти-
рыңаң турар. Коммунистерниң кым, чү-
нү өөренип турарың айткан хаан даңы-
чы райкомда бар-ла болза, олар чө-
гүңүң, канчаар өөренип турарың эш Про-
куратов билейн турар.

СЭКП өүр райком (секретары эш

Ломсан-Серен), пропаганда болгаш аги-
тация кидизи (эргелекчиси эш С. Иртит)
марксисч-ленинчи теорияны боттары
өөренип турарлар-биле коллективниң бол-
гаш тус-тус-биле беседаларың чорут-
пайн, олар канчаар өөренип турарың со-
нуургаңиң турарлар. Райкомунуң поли-
тиктиг чырымышың кабинет (эрге-
лекчиси эш Деге) боттары өөренип ту-
рарлар лекцияларың, беседаларың,
консультациаларың мырманың организас-
тавайн турар. Политиктиг чырымыш-
кың кабинет апа-ла номнар билең бээр
библиотека өзес, харын партияны про-
пагандаңың өңи дуржулаңың өөренирнең
болгаш негетериниңге улуг ролдуг деп
чүеңиң уттуң болбас.

Өөрелгезиң кыдыр кезирин шилиң
азыры коммунистерге хостуг, а мыңаңга
өөренир бе, азы өөреник бе дээр дугай-
да мыңың өге мыңа чок. Марксисч-
ленинчи теорияны өөренип шингээниң
азырын коммунистерге Устав хүлээниң ту-
рар. Мыңың түрүкү СЭКП Чөөн-Хемчик
райкомунуң секретары эш Базыр-оол,
мыңа райоң даңганы эш Березкин, ол
районунуң Жданов аттыг колхозунуң даң-
ганы эш Тамбар, Шениң кезде Советиниң
даңганы эш Дамжиң-оол олар бот-өөредил-
гезиң кыдыр чүлгө даңганың алган
турар боордан башка керек кырында өө-
рөңиңиң турарлар.

Марксисч-ленинчи теорияны комму-
нистерниң канчаар шингээниң ап ту-
рарың партия организациаларың билген ту-
рар, олар бистик партиявистың теория-
ны, байла дуржулаңың ханы өөрө-
нип, ол теорияны болуңуң практиктиг
ажылыңаң дилиң ажылаң турарың не-
гээр ужуруң. Чамың коммунистерниң
талазыңаң политиктиг өөрелгезиң керек-
ке ап тоовас, харысаалга чок көр
чоруктуң фактыларың удурутуң чүгүлзү.
Коммунистерниң бот-өөредилгезиң партия
организациалары хун бүтү удурутуң, олар-
га мергөөңиң дузаламчың көрүгүң
ужуруң.

Коммунистерниң политиктиг бот-өөр-
елгезиңге удурутулган күнделгилери
дөңгө хамыктың мурунда лекторлар бол-
го, консультациалар-биле, теоретиктиг
семинарларың удурутулган-биле до-
ктаамал ажы чорудары болур. Оларың
мергөөңиң саймрангайжыларыңа, өр-
төк билеңиң улам ханылаңыңа дуза-
лаар керек. Партия райкомзаны болгаш
хоорайны пропаганда болгаш агитация
кидизиң удурутулган семинар-
ларың, ажыдың дуржулаңың солчуру-
нуң талазы-биле чөүлзү хураалдарың үр-
гүлүң чорудар керек.

Марксисч-ленинчи теорияны боттары
өөренип турарларга дузаламчың бир
кол кезирин лекциялар болур. Мыңаңга
партия организациалары лекция про-
пагандазыңыңыңың бөдөлгөңиң кол
кичөөңиңиң салыр. Чүгө солун, азы
шынарын лекциялар динчээңилерниң
кичөөңиңиң хаара тулар, кичөөңгө
оларың солугуңаң ханыккыңар.

Политиктиг чырымышың кабинет-
тер коммунистерниң бот-өөредилге-
зинге улуг ролдуг. Олар марксисч-
ленинчи теорияны азы-бүрү айтир-
галарың талазы-биле консультациаларың
болуң, болгаш ий-чангың кижилер-биле
чүлгө кабинеттиң ботунга өзес, харын
партия өге организациаларыңа барып
чорудар, политиктиг алатарың чаа
номнарның дөңсөөңиңиң тургузар. Уел-
пүр бүтүрүлгелериниң, МТС-терниң, кол-
хозтарың болгаш совхозтарың ажылы-
ның дугайында сан түннериң, фактыла-
рың көрүскөңиң номнарның даңгыңың ка-
бинетке аскан турар ужуруң.

Коммунистерниң марксисч-ленинчи
бот-өөредилгезиң бистик партиявистың бөдөл-
гөңиң турар. Коммунистер болгаш пар-
тия кезигүүтү өзес актив марксисч-
ленинчи теорияны улам-на ханы шингээ-
ниң азын дөш областың партия органи-
зациаың улуг кичөөңгөңиң салыр ужуруң.

Венгр аалчылар Москваның ужар-чуул заводунда

Венгр Улуу Республиканың Революстуг
Ажычын-Тараачын Чазаның даңганы
болгаш Венгрияның Социалист ажыл-
чы партиязының Төп Комитетиниң даң-
гы Янош Кадар баштаан партия-чаа-к
төдөөлөрүн кезигүүнери март 21-де Мос-
кваның ужар-чуул заводунга чороан.
Венгр улустуң төдөөлөрүн Ужар-чуул
улетурунуң министриниң бирги ораак-
чызы М. М. Лукинге болгаш заводтун ди-
ректору П. А. Воронинге үлөңиң алган
бүтүрүлгезиң чедирин өртүп көргөннөр.
«ИЛ-14» деп пассажир самолеттериниң
кылың болгаш эңгелген канчаар чоруп
турары-биле аалчылар танышкан.
«ИЛ-18» деп чаа пассажир самолетуң ту-
гузар талазы-биле ажылар канчаар чоруп
турарың олар улуг сонурга-биле хайга-
рап көргөннөр. Венгр аалчылары завод-
тун ажычыннары чеп болгаша чүрөктүң
ханыныңаң уташканар.

Чып өртөөңиң кайгамчы улуң че-
пиге муң-муң ажычыннар болгаш азын
хаакчылар чыгылган. Аңа митинг болган.
Профвелединиң завод комитетиниң даң-
гы С. А. Овечкин митингиңиң ажитышаан,
ажычыннарың, инженерлерниң, тех-
никтерниң болгаш азын-хаакчыларның
өмүсөөңиңиң азы-дунма венгр улустуң
төдөөлөрүн чүрөктүң ханыныңаң байыр
чедирген.

Заводтун партия комитетиниң секрета-
ры А. И. Раскутин төдөөлөрүн кезигүү-
нериңге чүе чугаалаш, оларың нү-
түңиңе акы-дунма венгр улуска байыр
чедирген.

Заводтун аныктыгың өмүсөөңиңден
тодар Лидия Ходина венгр оолдарга
болгаш кыстарга, бүтү венгр улуска иңт
байыр дамчыткан. Заводтун инженерле-
риниң болгаш техниктериниң өмүсөөңиңден
дөң ханыңиңиң Н. Д. Макаров чүе чуга-
лаан.

Венгр Улуу Республиканың чаа-пар-
тия төдөөлөрүн өмүсөөңиңден Венгрия-
ның Социалист ажычын партиязының
Төп Комитетиниң жүтүскөмүн кезигүүтү
болгаш улетуруңиңиңиң Аңгал Апро чүе
чугаалаш, азы-дунмаңың байырың даң-
гыткан. (СЭТА).

Улуг Октябрының 40 чыл оюнга чедишкениңерлиг ужуражы дээш

1957 чылдың комбайннар

Бо чылын чурттуң кезде ажыл-агый
массалык-биле бүтүрүп үндүрер маши-
наларың 40 чедир көөпкөңүң азыр,
чүе ажыг аттарлыг кылыгыңаң дур-
жулга бөлүү кыдыр бүтүрүп үндүргөн
турар.

1957 чылда СССР-ниң кезде ажыл-
агый кыдыр чаа комбайннар азыр-
чы? Трактор, кезде ажыл-агый маши-
нарың түдүмүн мажистерөөңүң
кол конструктору Д. И. Соловьевтан СЭТА-
ны корреспондентизин мыңың айтир-
галың салган.

— Россельмаштың бүтүрүп үндүрер
«РСМ-8» деп машина бо чылын кол
комбайн турар, — деп эш Соловьев чу-
гаалаш. Моңу мурунда ону дуржулга
кыдыр кылып турган. 1957 чылда чур-
туң ховуларыңга 40 муң ажыг иңиң
машиналар үнөр. «РСМ-8» болза көжү-
лүт комбайның дык болбазыраңгай-
жыткан конструкторың болур. Бедик
дүжүгүң таразың ол комбайн өңи кезип
болур деп чүеңи шендел көрүскөң, чүе
дөңгө «С-6» комбайнга долаарга оң
колхозлаңыңың ажылаңың бүдүн чар-
гы катан улуг.

Тагарытуң болгаш Ерасовскениң
заводтарыңа «СК-3» деп бөлү чорур
чаа комбайның бүтүрүп үндүрернеңге
белеткел чоруп турар. Ол комбайнга ча-
гың комбайнериң ажылаңың ханың-
рың турар техниктиг элзән болбазыра-
ныңыңаңыңаң машинада кыткан. «СК-
3»-те автоматтыг, контрол болгаш ме-
дөө бээр керексөөлөргө механиктиг көп-
өңгөң, хедирлг болгаш моторлаңың гид-
равликтиг башкарыкчы бар. Ол маши-
наларың чартык ачкыч-билең болгаш
ачкыч-билең хедер-биле бүтүрүп үндүр-
ер, ол чорук оларың кыдыр-ла байлаңдарга
ажылаңыңаң арганы бээр.

Бо чылын Туланың комбайн заводунга
«ПК-2» деп тараа комбайның бүтүрүп
өңгөң. Ол машинаың бичиг үчүстөк-
тарда шык тарааларың ажаарыңа ажылаар
деп турар. Ус машинаың «Беларусь» азы
«ДТ-54» деп тракторларга сөөртүр.
Байдалаң хамаарыштың машинага ча-
гың тракторист азы комбайнер-биле
тракторист калың ажылаң болур. «ПК-
2» узун сымтыг болгаш шык тара-
ларың ажаарыңа керек.

Бо чылын севка, күкүрүз, картофель
ажар комбайннар, сагын болуругүч-
лериң болгаш өскөдө машиналарың ба-
за бүтүрүп үндүрер.

Сталинградтың трактор тудугуларында

СТАЛИНГРАД. (СЭТА). Улуг Октяб-
рың 40 чыл оюңуң байырлаңыңа белет-
кел дугайында СЭКП ТБ-ның Доктаам
Сталинградтың трактор тудугуларында
чаа күш-ажыкчы ишчилерниң чорукче
көдүргөн. Пландан ажыр 150 тракторла-
рың болгаш 6 миллион рублдың немеле
көзөңлериң бүтүрүп үндүрер деп хей муң
кижигиң коллектив шынтырлар.

Жөлгөң нормаларың 7 шактың иштинде
күдүргөн дөш чарың заводга калбарган.
Хей-хей бригадалар болгаш үчүстөк
кайткычтыг түннелериң чедиң ап
өңгөң берген. Эштер Шитрофановтун,
Гороховтун, Захаровтун даңганаңа бри-
гадалар болгаш өскөдө-ла план буугар
350 колхозтатый валдар кыдыр тургаш
500—550 валдарың хун бүтү кылың
турар.

Чымыла цехиниң коллектив бөдөл
бүтүрүчүлүг ажылаң турар. Мыңа өс-
көрүлгө эштер Черников, Виноградов,
Моисеев болгаш өскөдө-ла ышкү мотор
бүтүрүп пландан ажыр дүжөөңиң чедиң
ап турарлар.

Сталинградтың машина тудугулары
чыл өгөөңиңден тура үчүн ажыг трак-
торлазың болгаш 2 миллион рублдың
немеле көзөңлериң пландан ажыр берген-
ер. Улам болбазыраңгайжыткан трак-
тору кыдыр талазы-биле ажы чедиш-
кениң чоруп турар. Дуржулга цехиниң
лабораториязыңа «ДТ-56» деп чаа
трактору эңгелчир доозулган, ус
машинаың коллективниң конструкторла-
рың чогааткан. «ДТ-54» деп тракторга
дөңгөңө чаа машина дык аргың шы-
нарың чүгүлгөң. Ол 500 килограмм
чың, аскыңг чөпсөк-херексөөлөргө
ажылаң болур, ол чорук принциптер-
ниң өскө ажылаңжө хостаарыңа арганы
бээр.

Сталинградтың трактор тудугулары
«ДТ-61» деп чаа трактору дык өрте
чөгөткөңнөр. Заводтун шыңгалыңа
ол машина өңи шынарың көрүскөң.

Социалист чарыш улам сорук киирген

АРЫГ-БАЖЫ. (Телефон-биле). Мален-
ков аттыг кезде ажыл-агый артели Улуг-
Хем районда дээр ажылың колхозтар-
ны бээр. Эрткен чылын ол колхоз
тараа культураларыңың гектарыңа ор-
тума-биле 14 центнер дүжүгүң өстүрүп,
ажылаң алган, а чамың чөдөрүн өңи
ыракта бөдөл болган. Чижээ, 170 гектар-
ның гектар бүтүрүлгөң 30 центнер, 152
гектар шөдүн гектарыңаң-ла 25 цент-
нер кымыласты ажаң алган.

Адыңи бөш чымың баштайгы чы-
мыла чедишкениңиң бижылаңышаң,
бо чылын өңи-ла бөдөл көртүгүлгөң
болуруңа колхозчу тараажылар бүтүр-
гөң. Артелиң бүтүрүлгөңиң пландың
өдүткөңиң буугар алырга тараа культу-
раларыңың шөлү өрткөн чымылаңа 15
хуу калбар азы бо чылын ону 2700
гектарга тарып деп турар, а гектар бү-
түрүлгөң дүжүгүң 15 центнерден келү
өвөсти азы соруга салдыткан. Колхоз
баштаар чөдөрүн даңганы эш Сибиряков
редакцияга диктантың болза:

— Бо чылын бистик колхоз часкы
таралыңың 8 ажыг хүннелде агро-
техник негеделер буугар эртерини
шынтырлар, ол соруга амырал кы-
рыңа хүсөөңиңиң турар. Чамың ууур
чөп ачкыч бис, бо чылын ажылаар
бүтү шал өрткөн чайың болгаш күзүн
шүптүз белеткениң, өңи иштинде а-
дартыңаң кур шыл 960 гектар ажып ту-
рар. Ол мынкан тараа культураларыңың
428 тонна трескениңиң чамың болуш
мынарыңа чедир шүптүз арытатылган.

Кезде ажыл-агыйның машина-чөпсөң,

Байырлалга алдар кылдыр

Октябрың социалист Улуг револю-
цияның 40 чыл оюнга чедишкениңиң
ужражы дөш Кызыл хоорайның бүтү-
рүлгө чөдөрүнн ажыл-агыйчери ботта-
рыңа бөдөлкөн чаа-чаа хүлөөлгөңиң азы,
социалист чарышты калбарып турар.

Октябрың Улуг байырлаңыңа алдар
болуруңа үгүң улустуң чарымыңа алың
заводтун коллектив мураакчы болуп,
бир дугаарыңа киржин өңгөң. Хөд-биле
кылың турар ажыларың механизастар,
продукцияң бүтүрүлгөңиң темпиниң дү-
жөдөң болгаш өңи шынарың экижидер,
чыл планың Октябрь байырлаңыңа чедир
ажыр күдөң деп алың заводтун бүтү
ажычыннарыңың кийгырың мебель
(мынган азын чүгүлгөң кыдыр) фаб-
риказыңың ажычыннары, а өңи оюнда Кы-
зыл хоорайның барык бүтү бүтүрүлгө
чөдөрүнн коллективтери хүлөп ап,
боттарың социалист хүлөөлгөңиң
чүткүлгөң күдөңиң турарлар.

Рязаның бызаа ажаакчыларының чаа хүлөөлгөңи

РЯЗАНЬ. (СЭТА). Бөш чымың төң-
чүңгө чедир иштерниң баш санын ийи
катан көүдөңүлгө деп соруга Рязаның
малчыларының мурунла салдының ту-
рар. Эрткен чылын областа мынжыг
болза мыңды баш саны 112 муңга көү-
дөң.

Ижевск районунуң «Октябрың тө-
рөө» колхозунуң бызаа ажаакчы Соци-
алист Күш-ажылың ийи ланкыр Ма-
дыры К. К. Петуховаңың өңгөңиң са-
налы-биле элзән каш чыл мурунла өң-
гөң чарымы бөш муң ажы керөөң.

Кымыдың аш-чөм комбинатыңаң өскө
бүтү бүтүрүлгө чөдөр азыр, февраль
айларың бүтүрүлгө планыңаң ажыр
күдөңкөң, а даараныңа комбинат,
туңдуб, септелге, алың заводтары 1957
чылдың бирги кварталың планыңаң
күдөңкөң болгаш ам ийги алаартамың
планыңа киршир ажимдап турар.

Устунде бүтүрүлгө чөдөрүнн ол чедиш-
кениң болза, Октябрың социалист
Улуг революцияның 40 чыл оюнга ал-
дар болуруңа күчүлгү чарымың түңнели
болуп турар.

Хоорайда анык бүтүрүлгө чөдөрүнн
септелге-механиктиг заводтун коллектив
бүтүрүлгөчериң социалист чарымы-
ның мурунуң олурунуга чоруп турар. Ус
бүтүрүлгө чөдөрүнн тудушкун ажылаары
ам-да чоруп турар, мыңалажык септелге-
механиктиг заводга күчүлгү электростан-
ция, шүткүлгө цехи, моторлар септөөр цех
боттарыңың продукцияңың берип өңгөң.

Чарыш калбарып турар

КНЕВ. (СЭТА). Украинаның профвеле-
диниң республика чөдөрүнн пландың
мадаа доозулган. Областың бүтүрүлгө-
лериң болгаш тудугуларыңа Октябрың
социалист Улуг революцияның 40 чыл
оюнга төлөпкүң ужуражы дөш соци-
алист чарышты улам ийи калбарыры-
ны дугайыңа Ворошиловградтың обл-
профвелединиң даңганы эш Ярченкоңуң
илетилиң чугаалаш көргөн.

СЭКП-ның XI съездиниң шынтыр-
лары күдөңиңиң дөш областың ажыкчы
чоннары эрес-мадырың-биле демисеп
турар дөңгөңиң илетелчи болгаш санаа
бергенер дөңгөң турганар.

Бүтү улустуң байырлаңың адыр
дөш Ворошиловград областың даңгылары
хөмүр лаш базарың чыл планың хуусаа
бөдөлгөң күдөңиңиң болгаш пландан ажыр
200 муң тонна оттулар чүгүлгө бөдөл,
күш-ажылың бүтүрүлгөңүң талазы-
биле онаалгаларың болгаш белеткел ажы-
ларыңың чыл планың ажыр күдөңиңиң
хүдөөңиң. Чылдың төңчүлгөң-чедир
28 чаа шахталарың ажылаңга кирерин,
өңи иштинде 20 шахталарың дүргөн арга-
лар-биле тударың областың шахта туду-
жулары хүдөөңиң.

Хей-хей коллективтер боттарының со-
циалист хүлөөлгөңиң чедишкениң
күдөңиңиң турарлар. Областың даңгылары
бо чылдың ийи айларың дугаарыңа
пландан дашкаар 93 муң тонна х

Даштыкыда

Англи судно тудугжуларынын бүгү-ниити ажыл соксадышкыны

*Найгамчытыг улуг чедишнинерни чедип алган улусчу Кыдаттан үлөгөр алырын президент Сукарно индонезий улуска сүмөлөп турар

*Венгр совет республиканын 38 чыл оюн венгр улус байырлап турар

Англи судно тудугжуларынын бүгү-ниити ажыл соксадышкыны

ЛОНДОН. (СЭТА). Парламентта диндагыларын баары алырга, ажил төлөкүрү билим дугайында негизден деткири-биле судно тудугжуларынын чарлаан ажил соксадышкыны чурттуу судно тудар болгаш судно септер бугурагелеринин бүгү ажилчыларын хаара туткан.

Ажыл соксадышкынында түгө судно тудугжулары эвес, харын өскө-даа тускай эртемнерин ажилчыларын база кырып турар. Чижээ, Пресс Ассошэйшн агентствонун диндагыларын баары алырга, ажил соксадып турарларга эл-сеткил каттыштырылганын демде кылдыр Лондон портунда ийи эң улуг элеваторларын калдырып турар ажилчылар ажилын соксатканар, ол ажилчылар транспортту болгаш мергежил чок ажилчыларын профессионалине болгаш машина тудугжуларынын каттышкан профессионалине кырып турарлар. Чудурагел-хужуруге ажилчыларын ажаллап турар Гринсбиде транспортту болгаш мергежил чок ажилчыларын профессионалине кырып турарлар.

Судно тудугжуларынын ажил соксадышкынын соксадыры чедип алырга база 2,5 миллион машина тудугжуларынын марттың 23-те чорудар дээр ажил соксадышкынын болуурун бугурагелдерин болгаш кырып турарлар. Марттың 18-те министрлер кабинетинин

хуралы болган, болу берген байдалын дугайында ажаа күш-ажыл министри Маклеод чүве чугаалаан. Судно тудугунун үстүрүнүн бугурагелдер эзеринин федерализмдин төп чөвүлелинин онза хуралы база болган. Ажил соксадышкынын дугайында айттыгы билимдер палатанын хуралына март 18-те чугаалаан. Күш-ажыл министри Маклеод ол хуралга «судно тудугунун черлеринде ажил бүрүнү-биле соксаан» деп меделген.

ЛОНДОН. (СЭТА). Судно тудугунун үстүрүнүн 200 муң ажилчыларын ажил соксадышкынын үстүрүнүн ажилчыларын чыскаалдыр болуушаан болгаш боттарынын негиздерин хандыры дээр демисежирин дээр шиптирлери болуп турарлар деп буржуаз солданырың «Хей нуруу» хулаас көрбөс арга чок болуп турар. «Файншпал таймс» солданың диндагыларын баары алырга, 330 чад суднолар тудууда болгаш хей санын эри суднолар септер-гесинде ажил бүрүнү-биле соксаан.

Англинның порттарында болгаш судно тудугунун төлөктеринде минтиптер болгаш чыскаалдыр болуушаан болгаш боттарынын негиздерин хандыры дээр демисежирин боттарынын бижыг шиптирлери ажил соксаткан ажилчылар медел-деп турарлар. Марттың 18-те Тайн хем-де судно тудугунун үстүрүнүн улуг төвт

Уолсенде ажил соксаткан судно тудугжуларынын массалык чыскаалы болгаш минтиптер болган, ажаа 4 муң ажил кырып киришкен. Ажил соксадышкынын чарлаан профессионал тудугжуларын хем-чегерин чүдүргүзүп турар резолюцияны ажаа бир эл сеткил-биле күдөп алган. Шак минтип минтиптер Англинның өскө-даа порттарына база болулаан.

БОЕНТАГЕН. (СЭТА). Чамдык солданынның диндагыларын баары алырга, ажил соксаткан англи судно тудугжуларынын деткири-биле болууну дег хемчегерин дугайында бугурагелдер эзеринин каттыжышкынында Даниянын металл болбаа-ырамы үстүрүнүн ажилчыларын профессионал сагындырып кылган. Ажил соксадышкынын түнелгиде англи судно тудугунун черлеринде күстөткөй турар ажилдарга чамдык олар күдөп албас ужурлуг дээрин металл болбаа-ырамы үстүрүнүн ажилчыларын профессионал сагындырып кылган. Ажил соксадышкынын түнелгиде англи судно тудугунун черлеринде күстөткөй турар ажилдарга чамдык олар күдөп албас ужурлуг дээрин металл болбаа-ырамы үстүрүнүн ажилчыларын профессионал сагындырып кылган. Ажил соксадышкынын түнелгиде англи судно тудугунун черлеринде күстөткөй турар ажилдарга чамдык олар күдөп албас ужурлуг дээрин металл болбаа-ырамы үстүрүнүн ажилчыларын профессионал сагындырып кылган.

Испания, Гранада. Хоорайын күдүчүзүндө кат-чимис сандыгылары.

Франциянын национал хуралында

ПАРИЖ. (СЭТА). Март 20-де Национал хуралга ажил айттыгы чугаалаашкынын өгөлөн. Алжир национал-хосталгалыг шимчээшкынин тээлекчилери-биле кандыг-даа чугаалаашкынын чорутказын болгаш тура-халыкчыларын дүжүп берилишкенин чедип алырын буржуаз партияларын депутаттары боттарынын чугааларына негеп турганнар.

Чижээ, алжир, Франциянын дайынга тилгелген хандыгынан чедип Алжирге дайын соксадырынга оон политиктик талашкычылар чөпсөөрөстөр дээрин депутат Лемандр чазыкка билим-дир чугаалаан.

Коммунист партияны хоруугуларын Лемандр кытырып, колониализм дайын-ны сойгалап илереп турар болгаш алжир айттыгы тайбын арга-биле шиптирлери дээр туржуп турар кижилери сүд талаш-биле ителгеге таварышты-рын ол негеп турган.

Ги Молленс чазар реакциянын сая-ларынга узам узуп-биле алып турар алжир деп коммунист депутат Лорен Казанова болууну чугаалаашкыны меделген. Алжирин тайбын чурттагыч чонунга хамаарыштыр француз эрге-чакыргаларын чорудуп турары колониализм ша-жылдарын ол шиптирлери-биле бурту-шкан.

Алжир айттыг талаш-биле Коммунист партиянын туружун ол берген, Франция биле Алжирин аразында төгү-биле харылзаларын барымдалааш-наан, алжир улустун тускай хамаарыш-нас эргени алып эргени француз коммунистер хулаас көрүп турар деп оратор меделген. Минтип байдалга турда, алжир улустун национал тускай хамаарышпас чоруну хулаас көрүгө үндө-летинген Франция биле Алжирин аразында чад харылзаларын тургузуп болур деп Франциянын коммунист партияны санап турар дээрин ол чугаалаан.

Мурнуу-Вьетнам шериг албанынларнын ВДР-же шилчий бергени

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамдын информа-ция агентствосунун диндагыларын баары алырга, 21-ги дивизиядан лейтенант Нгуен Тан Ким болган эден каш мурнуу-вьетнам солдаттар Вьетнамдын Демократ-тик Республикасыны шилчий келген.

ВДР-ге улур кем-буруулау дайында Нго Динь Деминг бистерин хандыгы кижир деп турары кем-буруулау дайында кижир күзөлтөш чок болган мурнуу-вьетнам ар-миядан чоруткан бис деп олар меделген-нер.

Мурнуу-вьетнам шериг албанынларын хонунуң дугайын ол көргөш, негизин-еки шеригин офицерлеринин болгаш солдаттарынын хей нурууң тайбын болган национал чамдык өңи күзеп турарлар деп Нгуен Тан Ким чугаалаан. Олар чурттуу чарар дугайында америк-ин-доньдемчи сүлгээни чүдүргүзүп көр-бөй турарлар.

Египет чазактын хуралы

КАИРО. (СЭТА). Марттың 20-де прези-дент Насерин дараалаш-биле Египет чазактын хуралы болуп өргөк. Парла-менттин хандыгынын баары алырга, чазактын хандыгы болган иштике поли-тикалык айттыгыларын хуралга чугаалаашкыны көргөн.

Суз канал дугайында айттыг-биле холбашкан өөлүгү болуушкынын ажаа көрүп чугаалаашкан деп чазактын тус-кай талашкыны меделген. Национал хуралды чамдыгынын белегеткейи дугайында диндагыларын база чугаалаашкан. Национал хуралды ирээлүгү бирги чар-тында чамдыгынын шиптирлери деп чазак-тын талашкыны диндаашкан.

Улуг Октябрьнын 40 чыл оюнга фильмнер

ССРЭ-нин Культура министрствотун коллегиясы Октябрьнын социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга холбаштырган сценарийлерин болгаш фильмдерин белегеткейи дугайында айттыгы чугаалаашкыны көргөн.

Делегейде бир дугаар социалист кү-рүнениң үндөмөкчиси В. И. Ленинге турсааткан «Ленин дугайында чуга-алар», «Февралдан Октябрьге», «Улья-новтар» деп кино-чуруктарын кылды үндүр, совет эрге-чакырганын түгүс-тууларына болгаш бижыгарына Владимир Ильич Ленинниң найгамчык улуг ролун Шатурала электростанция-нын тудугжуларынын дугайында «Ком-мунист», чорудугаа Петроградка ре-волюциянын бугурагел дүне болуп тур-рар «Бирги хун» болгаш өскө-даа филь-мерге көргүскөн турар.

Эден каш киностудияларда төгү-ре-волостуг темаларга кино-чуруктарын ме-делтеп турар. А Толстойн «Түргөткө чөвүл» деп романын баары алырга «Угба-кылар» деп фильм «Мосфильм» тыр-тып турар. Ийди «Оттук орук» деп фильмни база тургузуп турар. В. Билл-Белогорскийнин ол эл кышкан аттыг

шипин баары алырга «Шуурган» деп кино-чурукту «Ленфильм» студияда тыртып турар. М. Шолоховтун «Осетий Дон» деп романын баары алырга экранинг үш кезек өңүт фильмни М. Горький ат-тыг студия тыртып турар. Аны үдө чурттуу студияларында бугурагел ажаа-бур чараларында байырлаа тавар-ыштырган шупту 20 ажил кино-чурук-тар туруп турар.

Октябрьнын социалист Улуг Револю-циянын төгүзүгө турсааткан эден каш кино-чуруктарын, база совет улус-тун төгүзүгү тилгелерин көргүзүп тур-рар фильмдерин документалдык филь-меринин Топ студияны белегетеп турар. Оларын иштинде «Улуг Октябрь», «Төгү-түң документалдык», «Ленинни чер-лер-биле» болгаш өскө-даа фильмдер бар.

Төгүзүгү хунге турсааткан кино-чуруктарын кылдыгынын ажилында улуг чөпсөөрөстөр барын, сценарийлерин чо-гуур өңдө белегеткейи турары-биле фильмдерин бугурагелге кырында саа-далга бар болуп турарын ол хуралга ме-делген.

(СЭТА).

Хаак талаш-биле заочный маргылдаа

Ажылчы чондарын күш-дээр кижил-дигенин талаш-биле Совет Эмеле-тин Коммунист партиянын XX съездин улуг сорулганы салган. Ол сорулганы боттарынычче уланган хем-чегерин РСФСР-ниң иштике херектер министрствотун база чорудуп турар.

РСФСР-ниң Иштике херектер минис-твотун автономну республикаларга, крайларга, областтарга хаак талаш-биле заочный маргылдааны чарлаан.

Ол чарлаашкыны маргылдаа бистик областтын райкомпартиянын милиция салбырларын, милициянын хоорай кил-дизинин, иштике херектеринин область эргелелин ажилдакчыларын хей кези киришкен. Маргылдааны киржикчилери 5 километрге ажаа чырытты, 10 километрге хал боозу-биле болгаш чырыт-ты болгаш херектеринин 3 километрге, чарыжын чоруткан.

Баа-Хем, Улуг-Хем, Бик-Хем, Сүт-Хөл, Танды райкомпартиянын милиция салбырлары маргылдааны организастыг, тех-ника талаш-биле ийи өрттирген. Ол рай-оннарга болган маргылдааларга ажилдак-чыларын 80—90 хууу хаара тутту-ган, чамдык черлерге, чижээ, Баа-Хемге оларын өгүлө кижигитнери бени ки-ришкен. Иштике херектеринин область эргелелин кидистеринде социалист өңүн оорлап сакчылар-биле демисе-лди кидизинин (начальник эш Зыков) болгаш түрүн автономиянын кидизинин (начальник эш Били-Лема) ажилдакчылар иделгеге болгаш орга-низастыг киришкенер.

Устүнде салбырларын болгаш кидис-терин ажилдакчылар камгалат болгаш оперативтик сорулгаларын күсөдирине хаак спортунуң улуг үжүр-дугалын өңи билгенер. Ийи түрүжө, чамдык рай-он салбырларын (Өвүрүн — начальник эш Комбу), Бай-Тайганың — началь-ни эш Чудуу) болгаш чамдык кидис-

тер маргылдаага организастыг чөп кириш-кен. Маргылдааны түнелгиде 20 ажил райкомпартиянын (оон иштинде 11 ажил районнардан) дугаалаанар. ГТО нор-маларын 164 киж дугаалаан.

Эң шымак хаакчыларын илереп со-рулга-биле финалдыг маргылдааларын март 16-да Кызыл хоорайга өрттирген. Ажаа өң күштүг командар (эр кижилерин 5 болгаш херектен кижилерин 1) киришкен.

Ажаа бирги черин милициянын район салбырларын чымыда команданы, ийи черин Кызыл хоорай кидизинин ко-манданы, үшкү черин область эргеле-тин кидизинин команданы тус-тус эл-э-эннер. Бирги черин элден команда эргеле-тин шилчий приан-биле болгаш хүндүгү бижик-биле, оон кижикчилери хүндүгү бижик-биле шаңнаткан. Ийи черин элден команда хүндүгү бижик-биле, оон кижикчилери база хүндүгү бижиктер-биле тус-тус шаңнаткан. Үшкү черин элден команда хүндүгү бижик-биле шаңнаткан.

Тус-тус кижилер талаш-биле: эр кижилерден бирги черин эш Бүжүт (об-ласть эргеле-тин), ийи черин эш Фунтукон (Бик-Хем), үшкү черин эш Дорж (Чаз-Хөл) элден, хүндүгү бижиктер-биле шаңнаткан. Херектер-нерин иштигенин бирги черин эш Шаб-лива (Улуг-Хем), ийи черин эш Ара-чаа (Кызыл), үшкү черин эш Бургова (область эргеле-тин) алган, база хүндүгү бижиктер-биле тус-тус шаңнаткан.

Ийи чанга маргылдаага киришкенер-ден дөртен хире кижи хүндүгү бижик-тер-биле шаңнаткан болгаш дугаага максатта меделеткенер.

Бүгү-российн заочный хаак маргы-лаанын Тыва областа болуп өргөткө-н хемчегерин иштике херектер эргеле-тин клубунга тускай кезеж болган.

В. САМБА.

„Шынның“ бижикчилеринге

Солуга материал бижип келген бижикчилер болгаш бижирин күзеп чо-рутурар бижан материалын редакцияга чорударга чазга санынга фамилияны, адын болгаш адаанын адын паспорт

Редатор Н. С. ШОЯГУ.

Чуртталга бажынынын иштин агаарладыры

Кижилерин калышкыны арыг агаарын, кыланы агаарда килорост-тун эргөк чугулаан бистер билер бис. Агаарга ажил гастар болгаш өскө-даа холумактар хей болган турум олар кижини калышкыны хорашыт. Оон учурунда чуртталга бажың иштин үргүчү агаардын, арыг агаар дээр демисежир чугула.

Чуртталга бажың иштинин агаары хей-хей чылдаганын баары алырга болур. Бажың шалазын ажаа шыганаган ногаа айваа үрүлүп, дүлүг бергенде бажың иштинин агаары баксыраар. Ийи чанга ногаа айваа шала ажаагы шыганаган, тускай чег бажыны кылдып алаа чогур.

Мал хамаары-биле коза туттуган бажынын иштинге едек чыды тү-гүтүп кирип, оон агаарын баксырадыр. Ийи чанга учурунда мал хамаарын чуртталга бажынын 12—15 метр ырак тудары чугула. Согу талаш рай-оннарга агаарын онзагай байдалында таварыштыр мал хамаарын мунгап кылдыр, чуртталга бажынын артын талашыга аны туткаш, бажың-биле кезеж аразын дугай хамааралар.

Бажың иштинге довурак довураар ажаа (чижээ, киде ийи өгүлө белегеткейи) кылдып болбас, чүте диме агаарын баксырадыр. Ийи ажилды-рын тускай мастерскаларга кылдыр керек.

Олар ажаа печанын иш үр хоолойын элекке тутулар болза угаар газын өрөөл иштигине үгөш, чуртталгаларын угааралып болур. Ыш үер хоолойын чогур үзүндө тутулар чугула. Угаар газы одалга, төнчүгүне чедир кыпаан таварышта тыттыр. Ону көргө жак-ногаа чалыштыг бо-лур. Ийи чалыштыр бичи-даа көзүлө одалганын чедир кыпаан ол. Ийи чанга печаны тутула болбас. Чалыштыр көңүс чидерге ону чүте ам тутулар.

Чуртталга өрөөлүн үр агаарлатпас болза багай гастарын чыды ийи-деп алаар. Кандыг-даа тудуг материалдарын бичи диме черлеринде агаар кирип турар. Ийи чанга-даа ол бажыны арыг агаар-биле хандырып шыдаас. Агаар солуттурар тускай херексиди бажың бугурагел кылдып алыр чугула. Ийи херексиди өң бөдүнү сонга фоточкамы болур. Чуртталга өрөөлүн хүнде үш катан агаарлар; өргөткө иштинге үзүндө, дүшкөк чөм сонда болгаш кезеж угурунуң мурунда.

Эр, херектен кохозчулар! Арыг агаар калышкыны магалдыкы болу-рун утпаар. Бодуларын чуртталга бажынын агаарын арыг чаз-гай турун дээр демисежир.

Тыва областын санитар-чырыдышкын бажыны.

Иштике информация кидизинин — 3 — 88, харыскалыг кидистеринин 3—68, чазга кидизинин база бугааларын 3—65.

Президент Сукарнонун Соңгу Сумапрада чоруп турары

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Президент Сукар-но Соңгу Суматра районуна чоруп тур-ган, Пенангаселангара минтипте чүве чугаалаан. Национал чарытканы ботта-дырында чонун чамдык аны эргөк чугула негеле болур деп шериг алба-ныларга, чазга албан-халыкчыларга, өөреникчилерге ол чугаалаан.

Жокудугай чурттан саймыраңгай үст-пурат чурт болуп шилчий талаш-биле 5—6 чылдар иштинде найгамчык улуг чедишкенин чедип алган улусчу Кы-даттан үлөгөр алырын индонезий улуска сүмөлөп Сукарно меделген. Чүгө аш-чөм продукттарын болгаш ийи-хемти

эвес, харын база чарыткыга материал-дарын болгаш чөпсөөрөстө кидизип үндүрүп шыдаар болууну үстүрүн Ин-донезия хемчегер ужурлуг дээр ол ме-делген. Чарытканы боттарынын бол-ган ажа-чуртун бугурагелдин чөпсө-биле шеригин чөпсөдөр тээлде болууну металлургиялыг болуру Индо-незия эргөк чугула.

Ол дугайында чарышкынын чорук-ту болгаш партиялар аразында калдык эвес демисежир чок кылдыр чугула. Ар-мия болза тус-тус политиктерин хал-дырыга оон болу берип болбас ужурлуг.

патриотизмин угаан-бодалын ол бодунга бижан болгаш чөпсөөрөстө кидизип үндүрүп шыдаар болууну үстүрүн Ин-донезия хемчегер ужурлуг дээр ол ме-делген. Чарытканы боттарынын бол-ган ажа-чуртун бугурагелдин чөпсө-биле шеригин чөпсөдөр тээлде болууну металлургиялыг болуру Индо-незия эргөк чугула.

Чамдык эл болган 1945 чылдын революциянын идеалдарына шыныч болууну чонун болгаш шеригин агаар-деп кытырган.

Венгр совет республиканын 38 чыл ою

БУДАПЕШТ. (СЭТА). Бүгү венгр улус бодунуң төгүзүгү адалыг хунун — Венгр совет республиканын тургустун-ганын 38 чыл оюн март 20-де медел-ген.

Октябрьнын социалист Улуг Револю-циянын сонда бүгүн чарык чыл чөп-пей турда, бүгү делегей империализм ажаа өлөшкүрүн, делегейин бүгү ажилчы шимчээшкыны улуг өөрүш-кү кылдыр делегей ийи совет рес-публика Венгрия төртүнчү деп «Неп-сабаша» солун бижээн. Венгр ажилчы-агы орус ажилчин аны-биле калы делегейин пролетар революциянын ту-гун бек көрдүгөн.

Венгр совет республика венгр улустун төгүзүгү бир-ле дугаарында калып-та

листерин, помещиктерин эрге-чакырга-зын узуткан болгаш империализм ажаа улуг күштерин улуг демисежир ажаа, венгр партиянын хамарышпас чо-руун маалымдыг демисеге 133 хундер-лик дүргүзүлө аянтаның халдаашкы-нында камгалып турган.

Социалист революциянын тилгелги болза Белин, Кунун, Гибор Самуали-ни, Йене Ландерин болгаш оон-да өскө-дөрүн үстүрүлүш-биле революст чамдык эвин коммунистерин болгаш чөп-үлгиди социалистерин тургусканы ажилчы анын азында чедип ал-гынган.

1956 чылдын октябрыда контрреволю-ция делегейин ажилчы шимчээшкы-нын болгаш Венгр совет республиканын

маалымдыг шымак түгүн бугурагелдеп ол солун бижээн. Бодунуң сорулгаларын-га 1848 чылдын революст дозунула-зын ажилчылар ораалашкан контррево-люция кылалы-даа 1919 чылдын дозун-гударын ажиллап шыдаан. Ийи чанга контрреволюст болгаш оларын реви-люционист ажилдакчы бирги венгр про-летаризм диктатура дугайында маалым-дыг турсааткан бугурагелдин күзеп турганнар.

Венгр совет республика болгаш оон чамдыкы венгр улустун төгүзүлде үндөп өргөткө, 1848 чылдын салганы болгаш үргүчүлүгү болуп турар деп «Непсабаша» солун түнелгиде аналал-демеген.

Бермуд ортулуктарга англи-америк чөвүлел хуралдын бүдүүзүндө

ВАШИНГТОН. (СЭТА). «Британ импе-риалын бажышкыны бе азы буураашкы-ны бе?» деп аттыг улуг чүдүл «Юнайт-ед Стейтс» ийи өң Уорлд риворт» деп журнал парлап үндүргөн. Журналдык бижээнин баары алырга, Британ империя-нын буураашкынын байдалында бол-ган экономика база политика талаш-биле Беликбританиянын улуг күрүнө болуру чип турар байдалга «Белл» үнелч уг-ланымшынын ажиллап кылдып алыр дээр» Бермуд ортулуктарына Маккиллан биле Эвенсауэр ужуражыр деп журнал бижип турар. Бодуну келер үзүндө дугайында айттыгы Англинның шиптир-лери алыр өңү келген деп меделген. Англин талаш аны өңи оон болза ол АКШ-тын 49-ку штаты болуп шилчий болур деп журнал хем кырында сандык турар. Журналдык кылдык бижип турар: «Ам англи улутуучулар чугула шиптирлери үндүрүп туржуп. Оон чад бай-далыга кандыг орук хамыктыг дээр болуп дүжүр ужурлугу олар шиптир-лээр ужурлуг. Бир орук болза «нейтрал-дыг» туруштун оруу болуру магат чөм, ол орук Россия-биле дугурагел кылдырыга

холбашкы болур. Кижээ ол чиктиг кышак сагындыр болза-да минтип шиптирлери үндүрүгөй байыр чедир кижилер Ан-глин талаш бээр болган ол минтип кижилер шуптуу коммунистер база эвес. Ат-лантиканын аразында, Каттышкан Штат-тар биле Россиянын аразында чуртталга турар хей-хей англиннар боттары моон чуртунда кажан-даа турбаан айында тур-бир бис деп санап турарлар. Олар моон сонгаар бомбалаашкынын күсөйи тур-рлар болгаш бир эвес чад дайын үнүп кээр болза сырый чуртталгаларыг брита-н ортулуктарга атом оокташкыны болуп бажышкынын сарыгтар чад дү-жүп туруп бээр чадас деп олар көргүн турарлар».

«Англинның шилип ап болуру ийи оон болза каттышкан штаттар-биле чөмчүлүшкү болур деп солун уламчы-лап турар... 49-ку штат болу бээринин ортуна чугула бажы болуп минтип аны-лык сырый өңүлгө табың үдө хей-хей англиннар чоргаалыг сеткил-биле улур болулар ийи. Англия-биле кандыг-да калы ажилдажыг турда териндевичи роль каттышкан Штаттарга болур дээрин

чигини чок. Каттышкан Штаттар-биле чад калы ажилдажыг бажы-базымын биле чүгө чоруту кирип болур. Европада камгалат талаш-биле англи хулаас-гелерин чогур чамдыкын Каттышкан Штат-тар болуна хулаас алыр ужурлуг деп бо-далы Бермуд ортулуктарга президент Эй-ленхуэр-биле чугаалаашкынын үзүндө премьер-министр Маккиллан са-налдаар бээр деп даап бажышкынын тур-ган...

Англинга үшкү арга — Барыны Евро-панын чурттары-биле узам сырый калы ажилдажыгын тургузары болур».